

MISTERIJ NOVE LOUVRSKE PIRAMIDE

Ivo Maroević

Velika staklena piramida izgrađena u dvorištu Louvrea, popraćena s tri male piramide istog oblikovanja i od istog materijala samo manjih dimenzija, izazvala je mnoge i kontroverzne komentare. Da li je bilo nužno u Louvre i u

cjelokupni ansambl njegove povijesne arhitekture intervenirati s tako kontrastnim suvremenim rješenjem? Veliki bazeni s vodom i vodoskocima, isto tako trokutastih oblika, horizontalno dopunjavaju pejzaž piramida i stvaraju potpuno novi dojam u središnjem prostoru, pred ulazom u Louvre. Staklene piramide samo su vršak sante sadržaja koji su se dogodili ispod razine tla, na čitavom prostoru između triju krila Louvrea, što obrubljuju njegovo veliko dvorište, i u sebe su uključile čitav muzeološki sadržaj ulaza u Louvre i centralne distribucije prema njegovim prostorima. Velika arheološka istraživanja, sjeverno od tog prostora, koja će rezultirati stanovitim prezentacijom novih nalaza ispred toga velikoga kompleksa barokne arhitekture bit će uskoro novi prostorni element u urbanom krajoliku Louvrea.

Ipak najveće kontroverze izaziva sama velika piramida, koja po svojoj arhitekturi izrazito odudara i kontrastira dominantnoj i moćnoj arhitekturi Louvrea, ali istovremeno znači afirmaciju tehnološke perfekcije i mogućnosti sadašnjosti, koja je uspjela pomoću duhovitih konstrukcija metala i stakla stvoriti kristalčinu prostornu misao današnjice, koja iako kontrastira samoj arhitekturi Louvrea, ipak daje dovoljno vlastitih kvaliteta da je možemo smatrati doprinosom suvremenoj arhitekturi.

Ne ulazeći ovog trenutka u prostornu analitiku tog sraza prošlosti i budućnosti, ipak treba reći da je to što se zbilo u podzemlju piramide, koja svojim visokim tijelom daje izuzetno kvalitetno zenitalno osvjetljenje podzemnom centralnom distributivnom prostoru, dalo Louvreu takve nove kvalitete da je time doživio pravu muzeološku revoluciju u odnosu na organizaciju distribucije i prihvata posjetilaca, dostupnost informacija i kvalitetno korištenje ostalih prostornih mogućnosti.

Prije je svaki od paviljona Louvrea imao posebni ulaz, koji su bili relativno zbijeni, neprotočni, premaleni da prime onu količinu posjetilaca koji su svakodnevno čekali pred vratima jednog od najvećih svjetskih muzeja. Ta disperziranost sadržaja Louvrea i nemogućnost da se na jednome mjestu ujedini prihvati posjetilaca i dostupnost informacijama, doveli su do ideje da se u podzemnom nivou, ispod dvorišnog platoa pokuša centralno riješiti taj problem. On je staklenom arhitekturom riješen toliko genijalno koliko ta staklena piramida izražava perfekciju našeg vremena i njegove tehnologije, dok

je podzemna etaža svojevrsna sadržajna perfekcija jer otvara prije neslućene mogućnosti disperzije posjetilaca i njihova jednostavnog i vrlo promišljenog prihvata i daljeg pristupa prema izloženim zbirkama.

Kad posjetilac prođe kroz relativno mala vrata na staklenom zidu piramide, odjednom se nađe u jednome novom svijetu jer ga kroz transparentne staklene stranice piramida gledaju silhete povijesnih pročelja. Spusti li se savijenim i blago položenim stubištem do hodne razine, odjednom se nalazi u središtu ogromnog prostora, zenitalno osvjetljenog velikom piramidom čija mreža čelične konstrukcije daje neočekivano novu vizuru nebeskog svoda i arhitekture paviljona Louvrea. Jedinostveni podzemni prostor ističe se velikom povezanošću svojih dijelova, tako da se centralnom pridružuju tri manja svjetlosna akcenta što ih omogućavaju tri male staklene piramide, svaka prema jednom od paviljona Louvrea. U tom ogromnom prostoru, u kojem se velika količina posjetilaca gotovo i ne osjeća, iako se oni u rijekama spuštaju i ulaze u prostor, razmješteni su svi potrebni informativni i drugi sadržaji, koji posjetiocu objašnjavaju pristup u jedan tako kompleksni muzej kao što je Louvre i omogućavaju mu da nađe sve što mu je u tom prostoru potrebno. U sredini je centar za informacije posjetilaca, gdje oni putem različitih pisanih materijala i neposrednim razgovorom sa službenicima dobivaju osnovne informacije o tome što se u tom danu zbiva i gdje se što nalazi u pojedinom dijelu Louvrea. Na velikim tablama i svijetlećim panoima na zidovima oglašene su i označene izložbe koje se održavaju u pojedinim paviljonima i njihovim prostorima. Posebno su smještene blagajne za prodaju ulaznica, prostori za prodaju suvenira, publikacija, knjiga i svega onoga što karakterizira veliki muzej, da bi se zatim posebnim stubištima u tri pravca moglo krenuti prema tri različita paviljona Louvrea, u kojima se zbivaju različiti kulturni događaji. Sustavi rampi, pokretnih traka i stubišta omogućuju pristup normalnoj populaciji, hendikepiranim osobama i svima onima koji imaju nekih posebnih zahtjeva prema pristupu izložbama.

Posebnu pak cjelinu čini sustav posebnih sadržaja, od onih ugostiteljskih u obliku kavana ili restorana, preko uslužnih sadržaja – pošte, banke, mjenjačnice, do sadržaja koji su suvremenom posjetiocu potrebni da bi mogao obaviti i poslove što nisu direktno vezani uz njegov muzejski interes, a prisutni su i važni da se nađu pri ruci. Tako posjetilac može sve što mu treba obaviti na jednome mjestu. Javni sadržaji nalaze se izvan ograničavajućega muzejskog režima. Tek pristupom na jednu od platformi za ulaz u izložbene paviljone uspostavlja se muzejski režim kontrole, garderoba za odlaganje odjeće, velikih i u muzeju nepotrebnih ili čak i opasnih predmeta.

Tako, umjesto da se posjetioci gužvaju na otvorenom prostoru dvorišta, da trče iz paviljona u paviljon, da informaciju dobivaju na ulici ili samo iz vodiča, oni u jedinstvenoj podzemnoj etaži, u zatvorenom prostoru, imaju na raspolaganju sve što im je potrebno. Tada toplom vezom mogu prelaziti iz prostora u prostor, s izložbe na izložbu, doživjeti i koristiti se raznolikim sadržajima, komunicirati s dovoljnom količinom informacija, a da u tom velikom prostoru ne izgube put, da se snađu i da imaju stvarni dojam da se nalaze u predvorju velikog muzeja, u zajedničkome natkrivenom prostoru. Dodamo li perfekciju arhitektonskog oblikovanja, visoku kvalitetu izvedbe, prvoklasne i skupocjene materijale od kojih je sve izvedeno, tada prostor postaje intimniji i bliži čovjeku. Iako je ogroman i možda predimenzioniran, ipak se velika količina ljudi koja se njime kreće gotovo i ne osjeća. Još uvijek je dimenzioniran na mjeru čovjeka, jer se čovjek, iako malen, ne osjeća kao da će u tom ljudskom mravinjaku biti prignječen, da će se izgubiti u prostranstvu. Posjetilac nema dojam da se nalazi u nekom beskonačnom prostoru upravo zbog kvalitete svjetla koje zenitalno dolazi kroz staklene piramide, spušta se na više mjesta i predstavlja onu kvalitetu koja otvara mogućnosti međusobnog prožimanja čovjeka i prostora.

Povratak iz izložbenih prostora je na istome mjestu, ali sada se posjetioci koji su završili posjet ili su obavili neke od potreba u sadržajima koji su pridruženi muzejskome – dakle ti nisu bili u posjetu muzeju – pomoću pokretnih stubišta vraćaju na površinu i izlaze iz staklene piramide na trg u dvorištu na kojem su i ušli u Louvre, gdje se još jednom opraštaju od Louvrea.

Bilo bi nepromišljeno ne rezimirati i ne prihvatiti određena muzeološka iskustva koja se nameću nakon intervencije kakva je provedena u Louvreu. Najprije o odnosu povijesnog muzeja i suvremenoga muzejskog organizma. Očito je da povijesni prostori, koliko god bili reprezentativni, ne mogu zadovoljiti narasle potrebe muzeja za komunikacijom s posjetiocima. Pojačani interes publike nije više moguće adekvatno zadovoljiti u prostornim strukturama, koje su ograničene povijesnim oblikovanjem. Stoga su uvijek prihvatljivija radikalna rješenja, koja potpuno (barem u sagledivim relacijama) zadovoljavaju nove potrebe i koja tada treba interpolirati u povijesne prostore ili ekstrapolirati uz njih i tako uspostaviti logičnu i opravdanu sadržajnu vezu između novih i postojećih prostora. Kompromisna rješenja u pravilu neadekvatno zadovoljavaju narasle i spoznate potrebe i izazivaju konflikt s povijesnom strukturom građevine.

Drugo je pitanje oblikovanja i kvalitete izvedbe takvih novih rješenja. Nedvojbeno je da kvaliteta oblikovanja mora biti vrhunska, a s istim intenzitetom kvalitete provedena do najmanjeg detalja. Jedino izuzetna kvaliteta može eventualno nadoknaditi moguće nesporazume između postojećega i novoga.

Napokon, funkcija mora biti domišljena i organizirana besprijekorno kako bi svojim dobrim funkcioniranjem opravdala intervenciju i zadovoljila ne samo narasle potrebe muzeja, već prvenstveno potrebe posjetilaca, kojima se, u tom dijelu svojeg rada, muzej mora potpuno otvoriti.

I tako je primjer Louvrea, gdje je suvremenom intervencijom u povijesni prostor, a na način da je suvremeni prostor ekstrapoliran, da je dobro programski definiran i muzeološki domišljen, pokazao da je ta nova, unesena i predstavljena funkcionalna kvaliteta postala revolucionarnom kvalitetom u povijesti Louvrea. Čini mi se da možemo reći da su nova piramida i taj novi osjećaj cjelovitosti, kojemu se ne možemo oteti, stvorili od Louvrea jedan potpuno novi muzej.

Primljeno: 20. 3. 1990.

SUMMARY

The mystery of the new pyramid in Louvre

Ivo Maroević

The new pyramid in Louvre, a structure of glass and metal, is a reflex of modern times and technologies. It stands in contrast with the old building, which caused a great deal of discussion. The pyramid with its plateau under ground, below the court, has solved the problem of organization, reception and distribution of visitors who in large numbers and daily frequent one of the largest museums in the world. It houses all information facilities with a separate unit containing restaurants, a post office, bank, exchange office and other accompanying conveniences.

It is obvious that historical environments regardless their grandeur cannot satisfy the increased needs of the museum to communicate with visitors. The modern extrapolated area of the pyramid is therefore well programmed and defined, being also museologically well planned, turning the Louvre into a completely new museum.